

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Külső-monostortutca 11. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Vogelnél (Wollzeile 9. sz.).
Nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg befizetéséhez szükséges czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Előfizetési ár:
egész évre 12 frt, félre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Pest, decz. 10. 1867.

(D.) A mióta a közügyek kérdései megoldásával a befejezés felé haladunk, körünkben élénk szellemi mozgalom és eszmecserék folynak azon kérdések felett, melyek hazánk ügyeinek rendbehozatalára, a közterhek könnyebb elviselhetésére, s a haza előhaladásának eszközzésére vonatkoznak.

A Deák-kör legutóbbi tanácskozásában hosszas discussiók folytak, a dohánygyedárusság, a só, és a kis üstökkel pálinkafőzés, valamint a bélyegilleték s jelesen az örökösödési illeték kérdéseiben.

Természetes, hogy a hazafiakból álló miniszterium épp azon érdekességgel viseltetik mindezen kérdések fontosságára iránt, mint mi mindnyájan, s az államunkra esett nagy terhek súlyának megfontolása, s az arra szükséges jövedelmi alapok fenntartása kénytelenségének határai közt egész törekvésűt irányozza oda, hogy minden lehető úton részint tetteles könnyebbitést eszközöljen, részint a keresetmódok szabadabb kifejlesztése által a terhek megbirhatására alapokat szolgáltasson.

E célból alakított meg egy részben a pénzügyi bizottság, sőt magában a Deák-körben is bizottmányi tanácskozások folynak, melyek tervezeteiket kivitel végett terjesztendik a miniszterium elé.

Kilátásba van helyezve már a só árának 20 százalékkal alább szállítása, sőt a miniszterium ezen leszállítás által a sónak jelentékenyebb fogyasztására számítva, arra törekszik, hogy lényegesen leszállítást, s ezen cikkek árának az egész királyságban egyformasítását eszközölhesse.

A kis üstökkel pálinkafőzést a miniszterium már a múlt júliusban — a mint egykor említett — engedélyezte, s Magyarországnak a Szilágyság felől részeiben ez üzlet lendületet is vett, míg a székelyföldön, a mint értesülünk, ezen rendszer szerint, mely a községek kiegyezésére alapított, az illető pénzügyi hatóságok helytelen felfogása miatt, egy akós üstre 18 frtnyi évi adó esvén, ez üzlet megindítása csaknem lehetetlen volt. Nyíltan állíthatom, hogy az itteni kormánykörök felfogása szerint is amott ezen intézmény kivételénél tulbulzalom történt, s talán e részben enyhítőbb utasítások fognak kiadatni, azonban a mi törekvésünk az, hogy a kis üstök hegyi vidékeinken kedvezményben részesíttessenek, a melyek a szeszgyárakkal úgy se versenyezhetnek, s miután az osztrák pénzügyér is a birodalom hegyi vidékeinek e részben kedvezményeket ígért, mi is remélhetjük, hogy törekvéseink célhoz jutnak, s azt is remélhetjük, hogy nem a községekkel kiegyezkedés alapján aversionalis adómenyiség, hanem az egyes kis üstökre vetendő mérsékelt adó mellett nyerhet ez üzlet kellő lendületet, s jut általa a nép némi könnyebbitésekhez.

Szó van s eszmecserék folynak a dohány egyedárusságának lényeges átalakításáról, s a természetes szabaddá tételéről, ezt azonban az osztrákokkal viszonyaink miatt csak kiegyezkedés alapján, vagy pedig a vámsorompók visszaállításával lehetne eszközölni, mely utóbbi intézkedés hazánkra nézve lényeges anyagi károkkal járna.

Valószínűleg azonban remélhetni azt, hogy a saját szükségletre való dohánytermesztés 20 □ öl minimumig mindenkinek meg fog engedtetni szabályos adó mellett, s ezzel e kérdés éle el leendő véve, minthogy a főkérdés éppen az, hogy a megrontott gyári dohányok helyett tiszta házi dohánnyt füstölhessünk.

A székelység sorsa szintén élénk foglalkodtatja az itteni képviselői és kormányköröket.

Különböző tervek vannak már a miniszterium elé terjesztve, melyek a székely örökségek kérdésének végmegoldására vonatkoznak, értesültünk igen helytelen s méltánytalan tervekről, melyek Bach korában nevelt s most is a hatalomban maradt nagy férfiak tollából eredtek, reméljük azonban, sőt biztatva is vagyunk, hogy e kérdésben az illetékes képviselők kihallgatása előtt eldöntő rendszabályok nem fognak történni, s így a kérdés úgy a célszerűség, mint a jog és

méltányosság kívánalmait szerint fog megoldatni.

Élénk lendületet vett a székely segélyezés ügye, éppen most folynak tanácskozások egy székely egylet megalapítása iránt, társulati úton és részvényekre fektetve. Reméljük, hogy magyarhoni jó módú testvéreink rokonszenvének megnyerése által ez egylet sikerhez jutand, sőt a kormány körében is véleményesérek folynak, oly intézkedések tételére, melyek e vállalat céljainak megfelelően, s a népkivándorlásnak útját állandóan kedvezőbb életmódok létesítése által.

Az alkotmányos élet és mozgás jelei mutatkoznak minden kérdéseinkben, s ha az ég békét ad hazánkban, mely kifejlődésünk lehetőségét leginkább biztosíthatja, jó reményekkel lehetünk, s tapasztalni foghatjuk Eötvös legutóbbi szónoklata végteteinek nagy igazságait, tapasztalni fogjuk, hogy a nemzet szabadsága, s e szabadság által élénkítő munkásság és életrevalósága képes a Sahara homokjaira is virágzó oázisokat teremteni, képes egy kimerült országot új életre s jobb létre ébreszteni.

A lehanyatlott korszak nemcsak utóbajával, hanem még tetteles formái fennállása által is az erdélyi részekre még mind nehezedik, s részéről alig tudom menteni azon halogatásokat, melyek e részben döntő körökben történnek, mindamellett teljes módomban van itt meggyőződni arról, hogy ez nem a jó akarat, hanem sokkal inkább az idő hiányában feneklik, s más részt azon nézetben, hogy helyesb Erdélyt is alaposb institúcióhoz juttatni, mint folytonos változókodó rendszabályokkal kormányozni.

Ez főbb oka kiválólag annak, hogy az anyagi törvényekben még a magyar jogelvet helyre nem állították, s az erdélyi birtokosság vagyona a geniusunkkal ellenkező irányú osztrák anyagi törvények Damoclesi kardja alatt van kockáztatva, de a miniszterium célja levén incidentaliter a codificatio előtt a magyarországi örökösödési törvényeket is jobbakkal cserélni ki, jobbnak vélte azon pár hónapig Erdélyben is a törvényeket in statu quo hagyni, mint átmentti intézkedéseket tenni oly rövid időre.

Utóbbi napokban élénken sürgettünk legalább annyi reformot, hogy a váltóból a személyes fogságról szóló cikkek kitorlításának, miután ezen rendszabályt egész Európa törvényhozása elkarhóztatta.

Kilátásunk is volt ezen kívánságunk teljesítésére, miután azonban e tárgyról bővebben gondolkodtak, azon eredményre jöttek, hogy a magyar váltó jog is gyors reformokat követel, s így ez is az itt szükséges reformok behozataláig újabb haladékok szenved, s így ott állunk, hogy az egyesülés ténye jövőnk Magyarországi jövőjével összekötve, Erdély mindenben hátramaradottságában várni kénytelen, míg a közös reformok megindulnak.

Részükről mélyen érezzük ezen helyzet keletkezését, ámbár nem mondhatjuk ezen halogatást indokolatlannak. Alig hiszem azonban, hogy Erdély közvéleményével ne találkoznék azon észrevételeim, hogy mi örömebb vennők azt, ha minden két-három hónapban újabb-újabb intézkedések és provisorius rendszabályok által sorsunk jobbról jobbra fordulna, mint hogy, ha csak hónapokig is, tovább tartó, oly intézményeket kell el-törnünk, a minők a váltó miatti személyes fogság, a minő az osztrák örökösödés, árverezési executiók; az osztrák büntető törvény, ide sem számítva azt, a mit Bach vagy is Krausz sajtótörvénynek nevezett volt, de a mi nem egyéb a szabadság és szellem üldözésénél s az eszmék elleni inquisitionál.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése decz. 12-én

A képviselőház mai ülésében azonnal az államadósságokról szóló törvényjavaslat vétetett tárgyalás alá. Első szót Perczel Béla, kijelenti, hogy a törvényjavaslatot pártolja.

Salamon Lajos a parlamentek történetében páratlan esetnek mondja, hogy midőn arról van szó, hogy megajánljunk egy összeget, nem terjesztik a ház elé, habár csak általánosságban is, a jövedelem és kiadás kimutatását. Tisza Kálmán indítványát pártolja.

Pulszky Ferencz nem tekinti a kérdést joginak, sem finansziálisnak, hanem tisztán politikainak s mint ilyen kívánja fejtegetni. Elmondja, mit tapasztalt Angliában. Áttérve a tárgyra kijelenti, hogy elfogadja a törvényjavaslatot, mint a szabadság árát. Azoknak, kik azt mondják, hogy nincs szabadságunk, megmagyarázza, hogy van, s miiben áll az. A kik pedig a szabadság biztosítékát a hadseregben látják, azoknak azon felvilágosítást kénytelen adni, hogy e hadsereg nem biztosíték. Biztosíték csak a fejedelem jó akaratában található. Végül a reductio ellen szól, s különösen az ellen, hogy azt Magyarország proponálja, mert szeplőtelenül fenn akarja tartani bitellünket, mely pedig veszélyeztetve volna, ha szomszédunkat szava megszegésére rávesztjük.

Papp Mór a törvényjavaslat ellen, Kardos Kálmán mellette szól.

Jókai Mór kijelenti, hogy ő nem financier, azonban a közoktatási miniszter felvilágosította az iránt, hogy ennél még magasabb szempont is van, és ebből kiindulva akar ő is a tárgyhoz szólni, hogy Magyarország érdekei tanácsokból az államadósságokban való részvételt, azt elismeri, hogy a pénzügyek rendezése nagy megerőltetést fog igényelni, tudja; a bankrottól ő is iktózik; hogy Ausztria bukása minket is sújtana, attól ő is retteg. A pénzügyi rendezésére csak egy orvosság tud, hogy Ausztria mondjon le a nagy uraskodásról, és vonja meg magát szerényen, míg erőhöz jut. Beszéde többi részében az Ausztria által követett politikát eseteleti.

Utána Lónyay szól, ki helyre igazítja Jókai azon állítását, hogy a bank annyi pénzügyet nyomhat, mennyi neki tetszik, mert a törvényjavaslat ennek megrendelését a törvényhozásnak tartja fenn.

Zmeskál Mór, midőn már kijelentette, hogy pártolja a javaslatot, interpellálja a ház jegyzőjét: miként történhetett az, hogy ő, ki 12 díknek volt följegyezve, most 50 dík a szőlők sorában? E fel-szólítás többszöri pro és contrájával kedélyes hangulathoz vezet a házat.

Utána Patay István szól, s pártolja Madarász indítványát. Nem bánja akármit csinálnak az osztrák tartományok és államhitelezők, ez az ő dolguk. (Derültség.)

Besze János a törvényjavaslatot pártolva, több népies hasonlatával közderültiséget idézett elő; így az államadósságot cetbalhoz hasonlítja, mely aranyat nyel el s bankót ad ki.

Csanádi Sándor a törvényjavaslat ellen, Fest Imre mellette szól.

Elnök: Gajzágó Salamon alelnöknek adja át az elnöki széket.

Csiki Sándor hosszabb beszédben Tisza indítványára szavaz.

Erre a gyűlés eloszlott.

A képviselőház ülése decz. 13-án.

Az államadósságok feletti általános vitában legelső szót emelt Önosy Mátyás, ki a törvényjavaslatban lerakva látván egy jobb jövőnek lehetőségét, azt pártolja.

Dobránszky Adolf bevallja bűnét, és multjára tekintve el sem tagadhatja, hogy a dualismusként nem barátja, miután azonban törvényesen életbe lépett, csak ehhez ragaszkodhatik és így Tisza indítványát, mely egy részt a törvényből, másrészt a képviselői kötelesség teljesítéséből ered, fogadja el.

Tanárky Gedeon beszéde nagy részét történelmi visszapiantásnak szenteli, és végül kijelenti, hogy ő nem oszthatja elvtársai azon íhle-tését, melylyel a jövőt rózsás színekben látják, sőt ő úgy tartja, hogy folytonos küzdelemnek nézünk elé, hanem ha Ausztria alkotmányos lesz, és mi e törvényjavaslat alapján terbein segítünk, legalább türelhető és elviselhető tesz, miért is ő azt a részletes tárgyalás alapján elfogadja.

Vlad Alajos a reductiót nem a kamatokra akarja alkalmazni, hanem a tőkére és e vélemények helyességét bizonyítja. Pártolja Tisza indítványát, mert ez által nem látja veszélyeztetve a kormány javaslatának sorsát.

Simay Gergely a törvényjavaslatot elfogadja.

Böszörményi László beszédének nagyobb része a jobboldali szónokok által felhozottak czáfolatásából állott. Madarász indítványát pártolja.

Gr. Andrássy Gyula miniszterelnök úr T. ház! Megvallom, nem volt szándékom válaszolni azon érvekre, melyek azok részéről, kik a szűnyegen levő törvényjavaslatot ellenzik, felhoztak; hanem egyszerűen csak constátálni kívántam a viták jelen állapotában a pártok állását.

En azt mondtam, t. ház, a multkori viták alkalmával, hogy van egy politikai irány, van egy politikai lap, mely abból él, miszerint azt hirdeti, hogy mi az ország sarkalatos jogait feladtuk volna. A t. képviselő úr azt mondá, hogy én ez által anyagi élelmét érttem ezen lapnak: ezt nem érttem így, sőt egyáltalában így értelmezni nem is lehet.

Mondá továbbá a t. képviselő úr, hogy én ez alatt a „Magyar Ujság“-ot érttem. Igenis azt érttem, s ezt elfogadom.

Mondotta továbbá, hogy szegény emberek bizonyos állásban, bizonyos dolgokból élnek. Ezt ismét elfogadom. Sőt tovább megyek: így is érttem; de csak szellemileg. T. i. miután én a „M. Ujság“-ot, jogi alapját és érveit tekintve, erkölcsi-leg szegénynek tartom (Élénk helyeslés a középén.) Azt mondtam, hogy oly vádakkal él, melyek alaptalanok. (Helyeslés a középén.) De ez egyáltalában nem aristocraticus mondás, ezt nem az aristocrata mondta a szegény embernek, hanem mondta az, ki a szélső bal politikáját igen rosznak tartja — annak, ki ezen párt organumát szerkeszti. (Hosszas élénk helyeslés a középén.)

Méltóztatott még egyet mondani, mit, habár nem ohajtottam volna egyes mondatokba tovább belebocsátkozni, mégis megjegyzés nélkül nem hagyhatok. (Halljuk! Halljuk!)

A t. képviselő úr a camarillát és reactiót méltóztatott megemlíteni. Ha egyáltalában módjában volna valakinek tudni, létezik-e most a camarilla és reactio oly értelemben, mint arra t. képviselő úrnak méltóztatott hivatkozni, talán én volnék abban a helyzetben; én pedig mondatom, hogy az én tudomra ily camarilla, ily reactio nem létezik. (Tetszés a középén.) De igenis létezik reactio, csak hogy nem ott. A reactio most a szélsőségekben létezik. (Hosszas tartó zajos helyeslés a középén.) A reactio néha vörös tollal visel, (Igaz! Ugy van! középén) mert igen jól tudja, hogy az alkotmányos szabadságot, melyet a fejedelem is őszintén fogadott el, csakis egy mód van megbuktatni: és ez a tulás. (Felkiáltások a középén: Nagyon igaz!)

Ezután áttér a kérdésre s röviden a pártok állását tisztázza.

Végül czáfolja, mintha az osztrák külügyi hivatal kihívó politikát követne, így fejezve be beszédét: Ausztria területileg sokkal nagyobb, mintsem hogy terjeszkedésre volna utalva; sokkal több baja van, mintsem hogy újakat akarna szerezni magának. (Zajos helyeslés.) De ha volna oly érdek, mely Ausztria és illetőleg Magyarország belső kifejlődését akarná akadályozni, akkor én meg vagyok győződve, hogy nem sokára be fog bizonyulni az, hogy ha azon Ausztria, mely egyik karját arra használta, hogy a másokra bilincset rakjon, erejét kifejezni nem tudta: úgy azon Ausztria, mely egyik kézzel a szabad Magyarországra támaszkodhatik, más kézzel oly népekre, melyek alkotmányos szabadság tekintetében semmi más népek sorsát nem irigyelhetik, nem volna többé található a beteg emberek sorában. (Zajos éljenzés a középén.)

Ghyeczy Kálmán a baloldal helyeslései közt beszél a törvényjavaslat ellen.

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter czáfolja Tisza állításait.

Somsich Pál hatásos beszéddel indokolja a törvényjavaslatot, s czáfolja az ellenérveket.

Oláh Miklós, Bobory K. a szélső bal indítványát pártolják.

Dózsa Dániel párbuzamot vonva az angol parlamenti pártok s a mi két főpártunk közt, constátálja, hogy az alapgondolatban a jobb és balközép egyezik, csak is a kivitel módzataira nézve térnek el; szónok a balközép módzatainak gyengéit derítgetvén ki, szavaz a javaslat mellett.

Az ülés 4 órakor oszlott el.

Báró Eötvös József

vallás- és közoktatási miniszter beszéde.

(A képviselőház dec. 11-ki ülésében.)

A kérdés, mely előttünk fekszik, nem jogi kérdés, nem volt az előbb sem; mert hogy Magyarország oly terhekben való részvételre jogilag nem köteles, melyek minden befolyása nélkül köttetnek, ez világos; de világos az is, mit Bónis Sámuel t. barátom tegnapielőtti ülésünkben mondott, hogy miután törvényesen kimondottuk azt, hogy ezen terheknek egy részét magunkra akarjuk vállalni, habár csak méltányosságból is, az, a mi előbb méltányosság volt, most valóságos köteleességgé vált. (Élénk helyeslés a középén.)

T. barátom Bónis Sámuel említette beszédében a garanciáknak szükségét. Én, ki sok éven át politikai tanulmányokkal foglalkoztam és semmi kérdést nem tanulmányoztam annyira, mint az alkotmányos szabadság garanciáinak kérdését, végre azon meggyőződéshez jutottam, hogy az alkotmányos szabadságnak csak egy valóságos garanciája van, és ez a nemzet önmaga, (általános élénk helyeslés) és azon bizalom, melylyel a nemzet jogainak szentségéhez ragaszkodik, (élénk helyeslés) azon szívósság, melylyel alkotmányát minden veszélyek ellen védeni kész.

Mikor az utolsó évtizedek alatt hazánk helyzete a legszomorúbb volt, én nem kételkedtem egy napig sem; nem kételkedtem pedig azért, mert láttam a nemzetnek ragaszkodását alkotmányához; mert meg voltam győződve, hogy éppen ez a ragaszkodás, hogy éppen ez a bizalom, melylyel a nemzet saját alkotmánya és annak jótékonyasága iránt viseltetik, ki fogja vinni a győzedelmet. Ha a szabadságból nem volna más semmi, mint egy szó, nem kell megingatni a bizalmat ezen szó iránt, mert e szó maga meg fogja teremteni a valóságot magát. (Élénk helyeslés a középén.) S éppen ezért tartottam szükségesnek még egyszer felszólalni, hogy ezáltal alkalmat adjak t. barátainknak az ellenfeleiről arra, hogy állításaikat módosítsák.

Ha azon viszonyokat, melyek jelenleg léteznek, kielégítőeknek nem találják, abban talán helyesen ítélnek; ha azt találják, hogy a kormány kevesebbet tett, mint a mennyit tennie kellett volna, sőt lehetett volna: abban is helyesen ítélnek talán (Halljuk!); mindenesetre teljes joguk van ezt állítani; és ha ezt állítják, sőt ha ezt bizonyítják is, abból nem következik veszély a hazára; mert nem az szükséges, hogy a nemzetnek egy bizonyos kormányhoz legyen bizalma, hanem hogy bizalma legyen azon alaphoz, melyen az a kormány áll (hosszas helyeslés a középén). Élénk mozgás a szélső-baloldalon, mert ha ezen alap megintatott, ha ez az alap olyanok tekintetik, melyet minden veszély és megtámadás ellen megvédeni nem kötelességünk: akkor meg van ingatva egész jövőnk alapja is. (Helyeslés a középén. Nyugtalanosság a szélső-baloldalon; halljuk! halljuk!)

Minapi alkalommal egyszer azt mondá t. barátom Perczel Mór, hogy mindazon szabadság, melyet élvezünk, egyáltalában egész jelen helyzetünk, nem egyesek műve. A helyzet nem hogy nem egyesek, hanem azon egész nemzedék műve, mely 1853 óta a küzdőkben részt vett, dolgozott e viszonyok megalapításán.

És ez tökéletesen áll. Az, mit mi jelenleg élvezünk, és a mi, ha nem is teljesen kielégítő, de meggyőződés szerint sok, nem egyeseknek műve, nem egyes embereké, nem egyes párté; műve ez valamennyiünknek, műve mindazoknak, kik 30 év óta fáradtak, dolgoztak, vérezték, áldoztak, hogy a nemzetnek ezen helyzetet vívják ki. (Igaz! a középén. Madarász: Isten mentse! Élénk nyugtalanosság és felkiáltások a középén: Halljuk! Halljuk!)

És miután ezen állapot nem mint egyes párt működésének eredménye, hanem mint eredménye az egész nemzet törekvésének, (Igaz! a középén) mint eredménye egy egész nemzedék erőneinek, mint eredménye számtalan áldozatoknak létrejött, akkor csakugyan nem fekszik a nemzet érdekében, hogy erről keveset beszéljünk. Térjenek el nézetek minden egyében, de nem azon alaphoz, melynél mást jövőnknek nem találhatunk. Építsen rá mindenki saját terve szerint, vitatkozzunk egyes kérdések felett, de az alapot ne ingassuk meg. (Viharos éljenzés a középén.)

Ez alap pedig meg van ingatva azon pillanatban, melyben a magyar nemzet egyszer azon kétkedik, hogy szabad; melyben csak lehetségesnek gondolja, hogy valaha más lehetne, mint szabad. (Szűnni nem akaró, lelkes éljenések és tapsok a középén.)

KÜLFÖLD.

ANGOLORSZÁG. Dublinból, decz. 9-ről, jelentik, hogy ott előtte való nap a kivégzett fénianok tiszteltetére egy nagyszerű körmenet tartott. A szakadatlan eső dacára mintegy 16,000 személy, s ezek között 3-4000 nő és gyermek vett abban részt. Mindnyájan zöldszalaggal valának díszítve. Azon helyen, hol Emmet kivégeztetett, a tömeg leemelé fövőgét. Martin John beszédet tartott, melyben Angolhon politikáját elemezte. Ki nyilatkozta, hogy a kivégzett fenianok nem valának gyilkosok, hanem erőnyes Isten s a hon iránt egyaránt hű férfiak valának. Ők törvényes úton végezettek ki. De jövend egy nap, melyen az Amerikában levő irlandiak Angliát le fogják győzni; s ettől retteg Angolország, s azért járt el oly kegyetlenül.

A RÓMAI KÉRDÉS jelen stadiuma. Az augsburgi „Allg. Ztg“ egyik párisi levelezője decz. 8-ról következő érdekes levelet közöl a római kérdés feletti kamrai vitákról:

„A nagy kamrai viták a római kérdéssel immár véget értek, s ellenkezőleg sok más vitával, valódi és kétségtelen jelentőségű eredményre vezettek. A két kamra roppant többsége a legerélyesebb és teljesen félremagyarázhatlan módon nyil-

vánították véleményeiket, miszerint a pápa világi hatalma ezentul is fenntartandó, s hogy Franciaország feladata e hatalmat hadseregeivel minden megtámadás ellen, és dacára az olasz királyság minden tiltakozásainak megoltalmazni. S a miniszterek (Moustier és Rouher), kik a kormány nevében szoltak, engedtek e vélemény-nyilvánítás nyomának, s készeknek nyilatkoztak e program sikerítésére.

A törvényhozásban nem mondatik ugyan ki, hogy a francia foglaltat örökre fog tartani, s a kormány szónokai a „biztonság“ fogalmának értelmezésére sem tesznek kísérletet: de Rouher szárazon kimondja, hogy oly biztosítékokat kell adni, melyek ezentul a rend megzavarását teljesen lehetetlenné tegyék. De a szeptemberi egyezmény fenntartásáról nincs több szó, és a két miniszter mely hallgatása e tárgyról eléggé mutatja, hogy nézeteik e részben az utolsó hét óta gyökeres változáson mentek keresztül. Ők az annyira becsémelt egyezményt elejtik; kielégítik Menabréat, ki körlevélben azt megzúntatni állítja, s nem mondanak ellent Favre Gyulának, mikor élesen megjegyzi, hogy a francia kormány a szeptemberi egyezmény rongyjaiból fojtásokat készített a Chas-sepot-puskák számára.

Franciaország új biztosítékokat követel a pápai szék számára, még pedig jobbkat, mint melyek a szeptemberi egyezményben meg voltak állapítva, s melyek voltaképp csak pusztá ígéretek voltak; s ezen biztosítékokat ezentul nem egyedül Olaszországtól követeli, mert hiszen ennek államférfiai ismételve megmutatták, mi keveset nyomnak mérlegükben az adott ígéretek. Ugy de ki fogja megadni az óhajtott biztosítékokat, miután mind Moustier, mind Rouher a conferenciáról oly tartózkodással nyilatkoztak, mely kézzelfoghatatlan bizonyítja, hogy minden hiedelmüket elvesztették annak összejövetelére iránt.

Felhivatalos körökben ma azt rebesgetik, hogy most a nagyhatalmakkal akarják átvétetni e garanciákat; más szóval: azon oltalom, melyet eddig egyedül Franciaország nyújtott volt a pápa világi hatalmának, az öt nagyhatalom közös oltalmával lenne felváltandó, mely aztán, bár nem hatályosabb, de kevésbé nyomasztó lenne Olaszország szükséges függési viszonyára nézve. Ezen együttes garancia elérésére a szükséges diplomaiat lépések — mint mondják — haladék nélkül meg fognak tetetni.

Ennek eredményét most már be kell várni. Egyelőre azonban a francia zászló az egyházi államok egyik pontján ki lesz tűzve és az egész pápai területet fedezni fogja árnyékával. Minden megtámadása pápai birtokterületnek úgy fog tekintetni, mintha egyenesen Franciaország ellen volna intézve és francia szuronyokkal fog visszautasítani. Kétségesnek látszik, ha valjón ezen állapot megfelel-e a francia kabinet óhajtsáinak; de mindenesetre homlokegyenest ellenkezik Napoleon császár személyes nézeteivel, ki már régóta szerette volna e terhes kérdést lerázni nyakáról. De a császár úgy, mint miniszterei, kénytelenek illeszkedni a kamrai többség világosan kifejezett véleményéhez, melyet az ország kétségbevonhatlanul igaz véleményének tartanak, s alkalmasint jogosan is tarthatnak.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Lapunk bezártakor az elkészni kezdő pesti posta még nem érkezvén meg, csak távirat után közölhetünk a szombati országgyűlésről annyit, hogy a hányad feletti vita Deák Ferencnek egy nagy hatású beszédével befejeztetett.

— A volt honvédek rokkantjai, özvegyei és árvái segélyezésére rendelt alap feletti érdemleges tárgyalások az e végre kinevezett hivatalos bizottság által megkezdettek. Mi ezzel közöndomásra juttatván, egyuttal a vidéken — naponta észlelések szerint — felmerült tévfogalmak eloszlatása, s ily tévfogalmakból eredőleg számos segélytigénylők eredménytelen ide-befáradozásának kiküldése végett, minden törvény- és helyhatóságok bizalmasan felkértek, miszerint a körükben lakozó ily segélyzendeket az érdemleges tárgyalások folyamta indulásáról megnyugtatólag értesíteni és oda-utasítani sziveskedjenek, hogy a bizottság munkasága eredményét, avagy közbeeshető irányosb útmutatásait, melyek a hatóságok útján fognak közöndomásra juttatni, lakhelyeiken várják be. Budán, 1867. decz. 11-én. A honvédség-élelő bizottságtól.

— A városi képviselőtestület vasárnapi ülésén folytatott a borfogyasztási adó körüli kérdés tárgyalása; s az előbbi ülés határozata azal bővítették, hogy a borkereskedők által eladott bor 5 vederig korosmán elmentnek vétetik, az azon felül eladott összeget az illető kereskedő bejelenteni tartozván. Továbbá a jövedéki hivatal egy taggal szaporított, s 25,000 veder boron felül minden vedertől 10% e 3 hivatalnoknak utalványoztatott.

— A kisegítő pénztáregylet tegnapi tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározott, hogy az igazgató tanácsba a részvényesek közül vételessé föl 11. Megválasztásuk két évre szól, midőn fele kilép.

— A királyhágonnenni telekkönyvi hivatalnokok kinevezése körüli eljárásban hosszú

zikkokban fejezik ki megbotránkozásait a lapok; s mi sem bálulhatunk, ha jobban szeretett volna erdélyi neveket is látni a névsorban. A kormány ez eljárását azzal mentik többen, hogy e hivataloknál még sok üres hely van, s ezeket kivétel nélkül erdélyiekkel fogják betölteni. Óhajtuk, hogy úgy legyen s reméljük is; mert el nem tagadhatjuk, hogy egy ellenkező intézkedés a legnagyobb viszsztatetszés szülőanyja lenne.

— Szomorú esetről értesítnek Fogaraszvidékről. Két helység, Sárkány és Persány közt nem rég dőlt el egy rég folyó erdőper. Az ítélet ez utóbbi tulajdonába adván az erdőt, több lakosa gyakorolni is akarta jogát, de a sárkányiak által visszaverettek; erre f. hó 4-én esendőrség kíséretében mentek el fát vágni, a sárkányiak azonban a fedezetet is megtámadták, mire a esendőrségnek igen természetesen fegyvereit kelle használni; a harc következtése egy sárkányi lakos halála, s többnek megsebesülése lett. Ez eset után katonaság szállt ki az engedetlen helységre.

— A régi kasziói leendő tagjait felhívom, hogy sziveskedjenek évi részvényeiket főbíró tks Csia Elek úrhoz befizetni, és december 29-én d. e. 10 órákor ügyvéd Gáman Miklós úr szállásán közgyűlésre megjelenni. Ezen gyűlés feladata lesz — miután szabályaink megerősítettek — az egyület élethelepténi. B. Bánffy János.

— A miniszteriumnak az ujonczozásra vonatkozó utasítását Szabolcs megye, s mint a „Hon“ írja, Debreczen és Nagy-Várád is teljesíthetnek nyilatkoztatták.

— A birodalmi tanács decz. 12-ki ülésében a magyar kormánynak a vám- és kereskedelmi szerződésre vonatkozó nyilatkozata felolvasatása alkalmából élénk vita fejlett ki, midőn Beust b. élénk tetszéssel fogadott beszédében többek közt így szolt: „Magyarországgal szemben az alkudozás és nem a követelés álláspontját kell elfoglalnunk“, tovább meg ezt mondja: „Szívesen veszem a Magyarországgal kiegyezést, de telfogadtam, hogy meg egy prágai békét alá nem írok.“

— A polgári házasságról szóló törvényjavaslatot, mint hírlík, a kormány már készen tartja az előterjesztésre.

— A sokat vitatott hadsereg-egyenruházás feletti előterjesztések ő Felsége szentesítése alatt vannak s remélhető, hogy az legfeljebb 14 nap múlva leérkezik. Mint a „Milit. Ztg“ írja, javaslatot a gyalogság számára világos kék bönadrág, sötétkék kabát gallérral és hajtokával mint jelenleg; a legénység kabát helyett blouse-t kap és újasmellényt; a vadászok megtartják mostani egyenruhájuk színét, a dragonyos ezredek 1-12 számú vörös nadrágot, magas csizmat és fehér kabátot, a 13-14 vörös nadrágot és zöld kabátot kapna; huszárok, dsidások és tűzérek megtartják előbbi egyenruhájukat, a szekeresek vörös nadrágot és az eddigi kabátot nyernek s az egész hadsereg egy Skriván kalapgyáros mintája szerint készült fűveggel láttatik el forgóval vagy tollal; csak a huszárok kapnak kuesma helyett nemesesakót. Az összes lovasság barna lovagköpenyt fog kapni.

— Haynald érsek a pesti oltáregyletnek és a pesti nőegyletnek 50 frtot adományozott.

— N. Várádon, mint írják, Vetter tábornok képviselővel választásáról van szó.

— Bécezy Károly, a Kisfaludi társaság tagja, a „Vadász“ és „Versenylop“ tulajdonos szerkesztője, a magyar sport-nyelv és irodalom megalapítója f. hó 11-én meghalt.

— A magyar vasuti kölcsönre az aláírások, mint a „P. N.“ hallja, január 7-én veszik kezdetüket.

— A magyar ezredek visszahelyezéséről szóló hírt a bécsi hiv. lap megezőfolja.

— A „H. Ztg“ m. vásárhelyi levelezője egy 60 évvel ezelőtől már elavult adomát közölt nem rég; mintha az M. Vásárhelyt történt volna közelebről. Tárgya röviden ez: Egy férj nejétől meg akar szabadulni, s belehajtja a kiadott folyóba; az ár fölfordítja a szekeret, s az úszással feleségétől menekülhetni remélt férj abba a comens helyzetbe jutott, hogy a gyűlölt nő bajába kapaszkodván, hacsak maga is ott veszni nem akart, kikelte szabadulni. A helyzet komikusságát neveli még, hogy a szekér és ló oda van. — Ez a furcsaság még megjárja M. Vásárhelyt, hol a Maros foly, bár ilyen esontta fagyaszto hidegben itt is nagyon kétségbeesett vállalatnak látszik, hanem mégis nagyobb merészséget tanusított a bécsi lapok kolozsvári levelezője, midőn — a „M. Polgár“ szerint — azt írja, hogy ez eset Kolozsvárt érdeklí, s itt képezi a közbeszéd tárgyát: azaz: itt, vagy vidéken történt volna valahol, természetesen közelebről; s e szerint a talán éppen hat lovat, vagy az egy malomkeréknek is jelenleg elég vizet nem hajtó Szamos, vagy valamelyik jégge dermedt patakocská hajtotta el, s ezek valamelyikében kellett evizkelni a „boldog“ párnak is. — Azonban a dolog így még komikusabb, a valószínűséget aztán tüsse a kö.

— Európa első hegéd t m t v é s z e, Joachim, jelenleg Pesten tartja hangversenyeit. Nem hallottuk még, valjón minket fog-e szerencsésíteni a nagy művész; pedig nem ártana, ha hallanók s ha teljesedése is menne.

— Az öt ref. superintendentia küldöttei f. hó 12-kén gyűltek össze Pesten, hogy ta-

nácskozzanak amaz emlékirat felett, mely részük-ről az országgyűléshez benyújtandó lesz. A nagy gyűlés elnökölt b. Vay Miklós koronaőr, mint legidősb gondnok és Balogh Péter, mint legidősb superintendentus választottak. A küldöttségi tagok soraiban számos kitűnőség foglal helyet, ott van id. gr. Ráday Gedeon, Tisza Kálmán, Tisza Lajos, Török Pál, Bernáth Zsigmond, gróf Teleki Domokos, gr. Bethlen János, gr. Degenfeld Imre, Nagy Péter sat. Négy superintendentia javaslatként kész munkálatait mutatott be, s most ezek megvizsgálása s együttes önálló műve való átalakítása felett folynak a vitatkozások. Az ülések nyilvánosak, s mintán a viták az állam és egyház közötti viszony nagyfotosságu részletei körül folynak, rendkívüli érdeket nyújtanak.

— Párisban a napokban halt meg a szép-nem egyik legvastagabb példánya, 5 mázsa 80 fontot nyomott.

— Sajtóbiba. Izidóra naplójáról szóló multszámunkbeli tárcacikk 3-dik hasábjá 16 dik sorában értelemzavaró sajtóbiba fordulván elő, sietünk azt kiigazítani; így olvasandó: „amott az igazságot látod a vak szenvedelem kalapácsütései alatt“ sat.

Nemzeti színház. Hétfőn, decz. 9-ikén „Richelieu első párpajai vagy a 15 éves férj“ című francia vígjáték adatott, valódi francia darab, mely nagyon is szabadon festi XIV-ik Lajos udvarának feslett erkölceit. A darab czim-szeretét — melyen az egész feneklik — Papné adta oly sok elevenességgel, mozgékonyasággal és műderlemmel, miként azt tölle várhatók, s azért többszörös kihívások és érdemlett tapsokban is részesült. Közönség kis számmal.

Kedden, decz. 10-én „Pünkösdi királyné“ című énekes népszimtmű Szigligetinek sikerült előadással, melyben a három főszereplő K. Szabó Pepi asszony, Kantai Teréz és Priell emelendő ki.

Szerdán, decz. 11-én „Bank bánt.“ Ugy látszik, közönségünk e szini idény alatt nincs drámai hangulatban, s annyira kevésbé pártolja a szin-irodalomnak ezen magasabb irányzatát, hogy Katona Józsefnek műremeke ezen fogalmában és kivételben egyiránt szép drámája sem birt ama vonzerővel, hogy a színházat megtöltse, pedig előadása sikerültnek mondható, a mennyiben Egressi a czim szerepet oly jó felfogással és műzrettel adta, miként szép tehetségétől azt előre várhatók; játéka mindvégig kifogástalan volt, alakítása plastikai és kerekded, szavalatában a helyes hangsúlyozás és a szerepe igényelte erő és tűz; úgy hogy rég nem láttuk Bank bánt ily jól személyesítve, s újból igazoltnak véljük azon felfévesünket, hogy reménydús fiatal művésztünknek a hősies szerepekben van hivatás köre kijelölve. Szépén, mint kiválóan jó Melindát már ismerjük, Stupa az ármanys Bibérach ot sok ügyességgel személyesít, hanem Petur bánnak szintén jelentékeny szerepét Balogh gyengén, illetőleg túl erőteljesen adta, s e mellett nem ártott volna jobban is tudni szerepét.

Csütörtök, decz. 12-én „Szevillai borbély“ban Rossininek ezen kedélyes és szép dalművében mint Rosina Persián Eliz k. a lépett fel. Műkedvelőkről, kiket a művészet iránti lelkesedés vezet a szinpadnak deszkáira, bajos és kényes ítéletet mondani, a bírálónak itt, főként nők irányában, a részrehajlatlan szigor szemüvegét kissé félre kell tenni. Jelen esetben felvéve azt, hogy Rosina szerepe egyike a legbajosabbaknak, melyben nemesek énekelni, hanem játsszani, beszélni és alakítani is kell, s tekintve a feladatnak nehézségét a kísérletet meglehetősen mondhatjuk. Don Basilio szerepében Odry lépett fel, s hogy közönségünk mennyire örült kedvezének felgyógyultán, az első kiléptekor egy zajos tapsviharban nyert kifejezést, mire különben ügyes játékaival is érdekesíté is magát. Albisit, mint ügyes Bartolot, már ismerjük, de új jelenség volt Szombathi, ki a czim szerepben lépett fel, s ki kevés hangját elég ügyességgel tudta hasznosítani s kifogástalan ügyes játéka által pótolni. Közönség nagyon szép számmal.

Pénteken, decz. 13-dikán „Női harc“ című ügyesen bonyolított s még ügyesebb végfejlémmelnyel bíró francia vígjáték adatott. Előadása, némely szerep-nem-tudásokat leszámítva, eléggé sikerült volt.

Szombaton, decz. 14-kén Pichler Bodog karmester jutalomjátékául két operette Offenbach „Fortunio dala“ és Suppe „Szép Galathea“ja adatott helyesen, sikerülten. Az elsőben Pappné (Friquet), Nagynénak (Bálint) és Reszlernének (Laura) jutott nagyobb szerep, mindhármán az igényeknek megfelelőleg oldák meg feladatukat, Albisi meg az elboldondított jegyző szerepében remekelt.

A mi „Szép Galathea“t illeti, az egy szép dallamokat tartalmazó élezes operette. Előadása pedig annyira sikerült volt, minőt keveset láttunk szinpadunkon. Összesen négy szereplő van e operettben: Pygmalion szobrász, kit Prielle titrhetőleg személyesített. Ganimed, ezt Pappné annyi ügyesség- és kellemmel adta, hogy a közönség többször zajos tapsokban nyilvánítá tetszését. Mydard a dühös műkedvelő Széphegyi személyesíté, ki ez este nem csak jól énekel, de jól is alakított, s még e mellett ügyesen beszólt talá-

